

ob usodi hčerini, in če se je tudi v istini zgodilo samo to, potem je treba, če se hoče prav presoditi dejanje, zbrati vse te okoliščine, ne pa jih uvaževati vsako sebi. Iz teh razlogov bilo je zavreči ničnostno pritožbo državnega pravdnštva.

Razne vesti.

V Ljubljani dne 15. novembra 1892.

— (Osobne vesti.) Odlikovana sta: predsednik višjemu dež. sodišču v Gradci, tajni svètnik dr. Jos. vitez Waser z redom železne krone prve vrste o priliki, ko je na svojo prošnjo bil stalno vpokojen; podpredsednik višjemu dež. sodišču v Gradci H. vitez Schmeidel s komturnim križem Fran-Josipovega reda. — Imenovani so: predsednik dež. sodišču v Gradci I. grof Gleispach višjesodnim predsednikom za višje dež. sodišče v Gradci; višjesodni svètnik dr. M. pl. Pflügl višjim državnim pravdnikom pri višjem deželnem sodišči v Gradci; okr. sod. pristav v Mariboru A. Liebisch okrajnim sodnikom v Ormoži; avskultant dr. Jak. Toplak okr. sod. pristavom v Idriji. — Premeščen je okr. sodnik dr. I. Pevetz iz Ormoža v Ptuj. — Umrli je dné 9. t. m. Fr. Erhouniz, notar v Ribnici, v 44. letu svoje dobe.

— (Umrli.) Dné 20. pret. m. umrl je v Aussee tajni svètnik in vpokojeni sekcijski načelnik dr. August baron Wehli, porojen 1810. l. v Pragi. Pokojnik je kot sekcijski svètnik v ministerstvu notranjih rečij, imenovan 1851. leta, poskrbel legislativne in administrativne novine glede podložništva in fevdalnih razmer, glede razbremenitve zemljišč, odveze od služnostij i. t. d. Zato je, sin trgovca, dobil plemstvo. Pozneje je kot ministerijalni svètnik vodil oddelek za ustavo ter je njegova naloga bila, da je ves ustavni mehanizem na novo priredil, da je pripravil volitve, osnoval načrte zakonom in sprožil ves aparat. Pod Giskro 1869. l. je postal sekcijski načelnik, leto pozneje baron in dné 30. oktobra 1871. l., ko je odstopil grof Hohenwart, prevzel je začasno vodstvo ministerstva za notranje reči. Leta 1873. je stopil v pokoj in bil od l. 1876. naprej dosmrtni član gospodske zbornice. — Dné 23. pret. m. je v Gotinkah umrl dr. G. A. Soetbeer, star 78 let, profesor državnih znanostij in sosebno kot avtoriteta sloveč v vprašanih denarne veljave. — Dné 24. pretek. meseca je umrl na Smihovem prof. dr. Anton Gindely, porojen l. 1829. v Pragi. Leta 1862 je postal Gindely izvenredni profesor avstrijske zgodovine na Praškem vseučilišču ter deželni arhivar, a l. 1867. redni profesor. Ko se je Praško vseučilišče razdelilo, dodeljen je bil nemški univerzi. Bil je redni član akademije Dunajske, kakor tudi akademije češke. Kot zgodovinar si je pridobil sloveče ime, zlasti po svoji redki objektivnosti. Na pravniško polje segajo njegova dela: „O cechovním zřízení v Čechách od XVI. až do XVIII. století“ v češkem „Pravniku“ in „Die Entwicklung des böhmischen

Adels und der Incolationsverhältnisse seit dem XVI. Jahrh. (1886. l.), potem izdanje „Snemů českých.“ — V Lipskem je dné 26. pret. m. umrl profesor B. Windscheid. Porojen 1817. leta v Düsseldorfu, je promoviral na vseučilišči Bonnskem, kjer je tudi dve leti pozneje nastopil kot docent za rimsko pravo in postal 1847. leta izvenredni profesor, ko je bil leto poprej izdal svojo razpravo: „Zur Lehre des Code Napoleon von der Ungiltigkeit der Rechtsgeschäfte.“ Kmalu pa je bil pozvan na vseučilišče Baselsko, pozneje Greifswaldsko, 1857. l. na Monakovsko, 1871. l. v Heidelberg in 1874. kot profesor pandekt v Lipsko. Dal je na svetlo l. 1850. spis: „Die Lehre des römischen Rechtes von der Voraussetzung“, l. 1856.: „Die Actio des römischen Civilrechts vom Standpunkte des heutigen Rechts“, potem: „Der Wille und die Willenserklärung“ in: „Zwei Fragen aus der Lehre von der ungerechtfertigten Bereicherung“ poleg drugih manjših spisov. Poglavitno znanstveno delo njegovo pa je: „Das Lehrbuch des Pandektenrechtes“, ki je izhajalo od l. 1862 do 1870. ter potem izešlo v šestih izdajah, spisano na krasni nemščini. Windscheid je bil jeden najznamenitejših civilistov naše dobe in je zadnja leta trudil se skoro samó okolo kodifikacije državljanskega zakona za Nemčijo. —

— (Zastran vodstva kazenskih glavnih obravnav) izdal je pravosodni minister grof Schönborn do predsednikov višjih deželnih sodišč razpis z dné 3. t. m., katerega je potem v seji poslanske zbornice dné 11. t. m., odgovarjajoč na neko interpelacijo, sam prečital. Ta razpis, kateri se zaradi svoje velike važnosti mnogo razpravlja v javnosti, slove tako-le:

Kazensko-pravdni red iz l. 1873. je veljaven uže skoro dvajset let in zaradi tega se lahko blizu popolnem sodi pomen in vrednost njegovih ustanovil ter tudi bistro spozna, kako poklicani funkcionarji uporabljajo dana določila. Četudi se niso izpolnile vse nadeje, katere je ta zakon obujal, vender je smeti z zadovoljstvom reči, da so pa tudi neopravičeni ostali tisti pomisleki, ki so se izražali zoper to in ono določbo. To, da se je vzprejelo in dosledno provedlo tožbeno načelo, pokazalo je svojo dobro stran. Pregarjani državljan dobi dovolj zavetja, če se obrne, kakor dovoljuje zakon, do sodišča, in zaupanje v pravosodje se je ojačilo, ker se opazuje, da se pravo uporablja ne gledé na ugled osebe. Porota, naprava, katera se z jedne strani napada, z druge strani pa visoko ceni kot neizogibno jamstvo za zaščito svobodoumnih institucij, ni povse ustregla visokim zahtevam, pripisujočim poroti moralno moč pravne zavednosti, na katero ne mogo vplivati boji političnega življenja. Prav tako se niso izpolnile nadeje, da bode porota uspešno preprečevala razžaljenja posameznih državljanov.

Pokazalo je pa tudi izkustvo, da državni sodnik ne more biti čisto brez sotrudnikov iz lajiškega stanu in da bi se zaupanje v nezavisnost sodniških izrekov lahko nevarno omajalo, ako bi se državni sodnik odločil od tega elementa. Velika previdnost kasacijskega dvora nadomeščuje to, da in vzklica zastran vprašanja o krivdi; dasi bi se, kakor želeti, pomnožila

varnost za obdolženca, ako bi se mu podelil ta pravni pripomoček, vendar ni najti zanj prostora v tem procesnem pravu, katero hoče imeti neposrednost obravnave.

Če sodniški stan spoznava, kako važna je neposrednost obravnave, tedaj bode to svoje spoznanje pokazal s tem, da se uvodno postopanje kolikor moči ogiba vsega tistega, kar ne more služiti temu smotru. Mnogokrat se poizvedbe še tako vršé, kakor bi naj kôpa spisov bila temelj razsodbi, ne pa podatki glavne obravnave.

In tu ni samo to, da se brez potrebe trati čas, katerega potem nedostaje za druga opravila, ampak tudi, da se tako podaljšuje postopanje, iz katerega potem, če so obdolženci priprti, izhajajo za posameznika često nepovračna škoda. In kaže se tako še druga nevarnost. Takšno ravnanje lahko zapelje predsednika obravnave, da spravlja v obravnavo postranske reči, katerih ni treba za razsojo slučajev, katere torej le zmešnjavo delajo in po nepotrebnem zavirajo tok obravnave.

Vodstvo obravnave je smeti zaupati le funkcionarjem, od katerih se pričakuje, da so popolnem kos gradivu in ki imajo potrebni takt, da varujejo dostojanstvo sodišča. V obče je moči z zadovoljstvom reči, da so storjene izkušnje jako ugodne. Zlasti med voditelji obravnave so se pri nas pokazali sodniki, ki so se s svojim delom sijajno odlikovali in prevredno izpolnili svojo nalogo. Vodstvo je bilo v ogromni večini slučajev uzorno, vendar pa ni moči prezreti, da so se pokazali tudi dogodki in so se žalibog prikradle napake, katere so v občinstvu na široko grajo vzbudile.

Na Angleškem vlada misel, da je v sodni dvorani vedno kralj vpričo, a pri nas razsoja sodnik v imenu Njegovega Veličanstva Cesarja. Tej odlični službi sodnikovi pa je protivno, če se pozabi na veliko resnobo stvari, katera naj se izraža v obravnavi, a se delajo nestvarne pripomnje, potem glose, ki s predmetom niso v nikakeršni zvezi, nadalje nepotrební ekskurzi na polje političnih ali narodnih dnevnih vprašanj, ali da se celo hočejo napravljati neprimerni polovični dovtipi. Nikakor se ne prilega poklicu sodnikovemu, da se obdolženci zasramujejo in se ž njimi tako počenja, kakor bi uže bilo dokazano dejanje, katero se jim pripisuje. Nadalje mora sodnik v obravnavi vedno imeti pred očmi, da je izpovedna dolžnost za pričo premnogokrat hudo breme, katero ona mora nositi zaradi obćih koristij. To breme je treba olajšati vsaki priči, ne gledé na osebo, ki je za pričo, in pri tem je treba tudi strinjati ozire na pričo z nadvladajoćim dostojanstvom sodišča. In kakor naj sodnik v tem pogledu samemu sebi osnuje primerno vedenje, tako se mora tudi postaviti zoper vsak izgred, ki ga pri obravnavi kdo drugi poskuša zoper obdolženca ali pričo.

Kazensko-pravdni red skrbi, da se v širokih mejah pripuščajo zagovarjanje; v uvodnem postopanju pri glavni obravnavi ima obdolženec lahko zagovornika.

Voditelj glavne obravnave mora imeti zavest, da zagovarjanje ni nikak tuj, k pravdi pritaknen element, nego da sodišče potrebuje zago-

vornika za varno delitev pravice. Kakor je voditelj obravnave dolžan, da obtožencu tedaj, ko zagovornika nima na strani, z nepristranskim vodstvom, po katerem pridejo na dan vse, obtožencu ugodne okoliščine, nadomešča zagovornika, tako mora sodnik tudi tedaj, kadar obtoženec ima zagovornika, skrbeti, da jednako nepristranski pride v obravnavo tako obremenilno gradivo, kakor tudi razbremenilni dokazi, in mora pri tem podpirati zagovornika. Tu se morajo natančno izpolniti intencije pravnega reda, kateri ima po svojih določbah le ta smoter, da naj sodišče pride do pravične razsodbe. Stališče zagovornikovo izhaja iz načela, da je zagovarjanje v pravdi jednakopraven faktor poleg obtoževanja. Ker zagovorništvo pod tem znamenjem posluje, zato je s tem tudi zapovedano, spodobno ozirati se na osebo zagovornikovo, njegove predloge in govore.

Iz tega, da je treba spoštovati stališče zagovarjanja v obravnavi, izvira pa voditelju obravnave tudi dolžnost, v posameznem slučaju paziti, da se zagovornik giblje v mejah, določenih zagovorništvu. V dokaznem postopanju stavlja lahko zagovornik predloge sodišču, vprašanja pričam in obtožencem, a on ne sme delati pripomenj, ki spadajo v plaidover, ne sme izvajati sklepov iz izpovedij prič, in tako naj se mu tudi gotovo zabranijo poskusi, da bi vplival na izpovedi, da bi motil priče, silil jih v navedbe, ki nimajo pomena za odločbo stvari.

Nedopustna je vsaka kritika gledé osebe in vedenja priče v dokaznem postopanju. Sodnik bode tem lažje take pogoške preprečeval, ako se vsi funkcionarji drže določenih svojih mej, če se obravnava vodi z resnobo in častjo, a tudi s tisto blagohotnostjo, katera zatre vsako misel, češ da obtožiti pomeni uže tudi obsoditi. Pomilovanja vredno je, da so se včasih zaradi neokretnosti in nepremišljenosti, iz veselja do pikanterij, iz brezskrbnosti, morebiti tudi vsled zlovoljnosti pritirale v sodno dvorano reči iz osebnega in rodbinskega življenja, ne da bi bilo to sploh ali vsaj ne tako, kakor se stori, opravičeno po položaji slučaja. Kazenski zakon kaznuje navajanje žaljivih dejanskih okoliščin zasebnega in rodbinskega življenja celo tedaj, ako so resnične, a vendar se je pripetilo, da so se takšne reči brez potrebe zanesle v sodno dvorano in da se je kraj pravice mogel zlorabiti na nepremišljen ali frivolni način. Resna dolžnost voditelja obravnave je, da tu zadene pravo mero in da vzdržuje zasebnemu in rodbinskemu življenju zavetje, katero mu pristoja.

Priporočam Vaši ekscelenci (Vašemu veleblagorodju) da bi moje pripomnje vzeli na uljudno znanje in prosim delati na to, da se bode ravnalo s primerno previdnostjo pri postavljanju sodnikov voditelji obravnave v kazenskih rečeh.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 8 na Bregu; upravištvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.